

2.5.2025

Helsingin kaupunginmuseon lausunto Pukinmäenrannan asemakaavaehdotuksesta

HEL 2022-012917 T 10 03 03

Helsingin kaupunkiympäristön toimialan asemakaavoituspalvelu on pyytänyt kaupunginmuseon lausuntoa Pukinmäenrannan asemakaavan muutoksen ehdotuksesta. Kaupunginmuseo tarkastelee hanketta perustehtävänsä mukaisesti kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta.

Alue sijaitsee pääosin Pukinmäen länsiosassa Vantaanjoen itärannalla. Osa alueesta sijoittuu pieneltä osin Vantaanjoen länsirannalle Pakilan ja Tuomarinkylän puolelle. Suunnittelualue on suurimmalta osin rakentamatonta pelto- ja metsäaluetta. Alueella on voimassa useita asemakaavoja vuosilta 1968–2015, joissa alueelle on merkitty useita käyttötarkoituksia, kuten puistoalue, lähivirkistysalue, suojaviheralue ja maisemallisesti ja historiallisesti arvokas pelto- tai niittyalue. Yleiskaavassa 2016 suunnittelualue on asuntovaltaista aluetta, viher- ja virkistysaluetta sekä vesialuetta.

Asemakaavaehdotuksessa on osoitettu merkittävä määrä uutta asuinrakentamista Pukinmäen länsiosaan Vantaanjoen varrelle. Alueen eteläosaan on osoitettu uutta toimitilaa Kehän I:n liittymän pohjoispuolelle. Vantaanjoen ylitse on osoitettu kaksi uutta kävelyn ja pyöräilyn siltaa. Uusi rakentaminen on sijoitettu pääosiltaan Pukinmäenkaaren itäpuolelle. Alueen etelä- ja pohjoisosissa rakentamista on osoitettu myös kadun länsipuolelle. Uusi rakentaminen jaksoituu kolmeen osaan - eteläosassa on kerrostaloja ja toimitilaa, keskiosassa pien- ja kerrostaloja ja pohjoisosassa kerrostaloja, pientaloja sekä uusi päiväkotikoti. Alueen länsiosaan Vantaanjoen varteen on jätetty laaja virkistysalue, jonne sijoituu mm. viljelypalstoja, uimapaikka, matonpesupaikka sekä minigolfkenttä. Alueen itäosassa on säästetty alueen olemassa olevat metsäiset kukkulat.

Suunnittelualue sijoittuu valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen (VAMA 2021) Vantaanjokilaakson viljelymaisema-alueelle ja edustaa eteläisen Suomen pitkän kartano- ja viljelyhistorian synnyttämiä maatalousmaisemia. Alueen perinteinen viljelymaisema on säilynyt pääkaupunkiseudun kasvun paineessa hyvin muodostaen arvokkaan maaseutumaisen elinkeinomaisemakokonaisuuden keskelle urbaania ympäristöä. Kaava-alueen lähistölle sijoittuu lisäksi valtakunnallisesti merkittävä rakennetun kulttuuriympäristön (RKY 2009) alue Tuomarinkylän kartano. Kaavoitettavasta alueesta on tehty maisematilallinen analyysi- ja

2.5.2025

historiaselvitys Pukinmäen jokivarsi ja Pihlajiston ranta-alueet (Loci Maisema-arkkitehdit Oy, 6.7.2023). Selvityksessä on kartoitettu alueiden maisematilan ja -kuvan arvokkaat ominaispiirteet. Vantaanjokilaakson viljelymaiseman maisemallisiksi arvoiksi on nostettu pääkaupunkiseudun paineessa hyvin säilynyt perinteinen viljelymaisema, viljelymaisemaa jäsentävät laajat yhtenäiset peltoalat sekä peltoihin rajoittuvat maatilat rakennuksineen ja pihapiireineen.

Suunnittelualueelle sijoittuvasta K. A. Weiste Oy:n alueesta on tehty rakennushistoriaselvitys (Kati Salonen ja Mona Schalin Arkkitehdit Oy, 2023). Tontilla on sijainnut 1920-luvulta lähtien joulukoristetehtas ja sitä palvelevia varasto- ja toimistotiloja. Weisteen vaiheittain valmistuneen rakennuskokonaisuuden vanhin säilynyt rakennus on Boxbacka-yhtiön ajoilta periytyvä puurakenteinen, esikaupunkihuvilatyypin edustava asuinrakennus.

Kaupunginmuseon kanta

Arkeologinen kulttuuriperintö

Kaupunginmuseo on tuonut esiin ja kuvaillut kaava-alueen arkeologista kulttuuriperintöä kaavaprosessin OAS- ja luonnonvaiheiden lausunnoissaan. Asemakaavan suunnittelualueella sijaitsee yksi tunnettu muinaismuistolain (295/1963) rauhoittama muinaisjäännös: Tukikohta XII:6 Pukinmäki (tunnus muinaisjäännösrekisterissä 1000013596), joka on ensimmäisen maailmansodan aikainen puolustusvarustus. Kohteen rakenteita sijaitsee Närekujan pohjoispuolella Närepuistossa kalliomäen lakialueen ympäristössä sekä sen etelään laskevalla rinteellä.

Kaavaselostuksessa kaavaratkaisun vaikutuksista kulttuuriperintöön mainitaan, että Närepuiston ensimmäisen maailmansodan aikainen muinaisjäännös säilyy. Muinaisjäännöskohteen aluerajaus on merkitty kaavakarttaan sm-merkinnällä ja siihen liittyy asianmukainen kaavamääräys. Muinaisjäännösalue sijaitsee virkistysalueeksi merkityllä VL-2-alueella, missä kaavaselostuksen mukaan alueen puustoinen luonne tulee säilyttää. Edellä mainitut seikat turvaavat kohteen sekä sen ympäristön säilymistä, mikä on positiivinen asia.

Helsingin kaupunginmuseolla parhaillaan käynnissä olevan arkeologisen perusinventoinnin yhteydessä Närepuistossa sijaitsevan kohteen Tukikohta XII:6 Pukinmäki tilanne ja aluerajaus on tarkastettu. Inventoinnissa on havaittu kohteen länsipuolella uusia linnoittamiseen liittyviä maarakenteita ja tiedot on päivitetty Museoviraston ylläpitämään muinaisjäännösrekisteriin. Uusista havainnoista johtuen muinaisjäännösalueen rajausta on laajennettu hieman länteen. Kohteen päivitetty aluerajaus tulisi päivittää myös kaavakarttaan.

2.5.2025

Linnoitekallion pohjois- ja länsireunan alataitetta kiertää vanha kivetty tie, joka on mahdollisesti linnoittamisvaiheeseen ajoittuva yhdystie. Käytössä olevana kulkuväylänä tie ei ole rauhoitettu kiinteä muinaisjäänös. Se on merkitty kaavaan pp-merkinnällä (yleiselle jalankululle ja polkupyöräilylle varattu alueen osa, sijainti ohjeellinen). Kulkuväylän normaali ylläpito ja huolto ovat sallittua, mutta väylän linjaus ja luonne tulisi mielellään säilyttää mahdollisimman nykyisenkaltaisena. Väylän pintakiveys, joka paikoitellen näkyy väylän pinnalla, tulisi säilyttää, mutta väylää voi päällystää esimerkiksi kivituhkalla tai vastaavalla materiaalilla.

Muinaisjäänösalueen poikki on merkitty kaavakarttaan ut (ohjeellinen ulkoilutie/polku). Närepuiston virkistysalueen suunnitelmia on kaavaprosessin kuluessa käyty läpi kaupunginmuseon kanssa ja myös jatko-suunnittelussa muinaisjäänösaluetta koskien kaupunginmuseo tekee mielellään yhteistyötä.

Arkeologinen kulttuuriperintö on siis otettu huomioon kaavaehdotuksessa, eikä kaupunginmuseolla ole edellä mainittujen huomioiden ja suositusten lisäksi muuta kommentoitavaa.

Rakennettu ympäristö ja maisema

Kaupunginmuseo on lausunut kaavamuutoksen luonnoksesta (19.12.2023). Kaupunginmuseo katsoi, että vaihtoehto 3 olisi esitetyistä vaihtoehtoista parhaiten soveltuva lähtökohta alueen tarkemmalle suunnittelulle. Museo totesi myös Weiste Oy:n alueen kehittämisen olevan mahdollista, mikäli se toteutetaan ympäristön arvokkaat ominaispiirteet huomioiden.

Alueesta tehdyissä maisemaselvityksissä on todettu, että Pukinmäen jokirannan avointa maisematilaa rajaavat puustoiset selänteet ja kaupunkirakenne muodostavat siluutiltaan hyvin yhtenäisen kokonaisuuden, joka on kauttaaltaan vihreä ja melko tasakorkuinen. Museon näkökulmasta siluetin yhtenäisyyden sekä jokirannan avoimen maisematilan säilymisen tulisi olla asemakaavan muutoksen lähtökohtana. Kaavaselostuksen mukaan kokonaisuutena uudet kerrostalot on sijoitettu suunnittelualueelle niin, että ne eivät nouse Närepuiston ja Sinimetsän metsäisten selänteiden latvustosiluetin yläpuolelle. Myös rakennusten julkisivujen väriyksessä on huomioitu, että ne sopeutuvat metsien muodostamaan taustaan.

Museon on aiemmissa lausunnoissaan todennut, ettei uudisrakentaminen saisi olla liian tiivistä tai korkeaa, jotta näkymät ja avoimuus säilyisivät alueella. Museon näkökulmasta pienimittakaavainen rakentaminen sopisi alueelle parhaiten. Kaavaselostuksen (25.2.2025) mukaan pienimittakaavaista rakentamista on osoitettu paikkoihin, joissa se on

2.5.2025

erityisen perusteltua valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaan Vantaanjoen maisema-alueen arvojen säilyttämisen vuoksi. Pienimittakaavainen rakentaminen jättää näkyviin Sinimetsän ja Närepuiston metsäisiä seläniteitä suurmaiseman kannalta keskeisten näkymäakselien päissä. Kaava-alueen pohjoisosassa matala rakentaminen luo suurmaisemassa kerroksellista reunaa kerrostalokortteleiden edustalle.

Kaava-alueen keskiosassa on osoitettu uusia asuinkerrostaloja K.A. Weiste Oy:n omistamaan kortteliin 37018, jonka maankäyttö muuttuu teollisuusrakentamisesta asumiseen. Asemakaava suojelee K.A. Weiste Oy:n tontilla sijaitsevan vanhan maatilan/huvilan päärakennuksen voimassa olevan asemakaavan tapaan. Asemakaavassa on suojellun rakennuksen ja piha-alueen läheisyyteen ja osittain jopa kiinni piha-alueeseen sijoitettu pysäköintipaikkojen korttelialue. Pysäköintilaitoksen tarkemmassa suunnittelussa tulee huomioida suojellun rakennuksen ja piha-alueen läheisyys. Korttelissa on lisäksi mahdollistettu ratkaisu, jossa osa vanhoista kolmikerroksisista teollisuusrakennuksista korttelialueen länsilaidalla on mahdollista säilyttää. Korttelialueen rakennusten kerrosluvut vaihtelevat kolmesta seitsemään. K. A. Weiste on ollut aktiivisesti mukana kehittämässä Pukinmäkeä ja tehdasalueella on merkittävä rooli osana alueen historiaa ja rakennettua ympäristöä. Museo pitää tärkeänä, että kaavaehdotuksessa tehtaan vanhimman osan säilyttäminen on mahdollistettu. Säilyttämällä vanhin tehdasrakennus ainakin osittain, säilytetään kulttuurihistoriallisesti tärkeä kerrostuma Pukinmäen ympäristöön ja kehittymiseen merkittävästi vaikuttaneesta aikakaudesta.

Asemakaavaehdotuksessa on merkitty omalla aluemerkinneillä VL-1 virkistysalueet, joiden säilyttämisellä avoimena on erityistä merkitystä Vantaanjoen maakunnallisesti ja osin valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen arvojen kannalta. Alueiden osalta on määrätty, että niiden avoin luonne kasvullisena alueena tulee säilyttää. VL-1 aluemerkinneillä on osoitettu suurin osa Pukinmäen rantapuistosta sekä Närepuiston ja Sinimetsän metsäisten kukkuloiden edustalle sijoittuvat avoimet alueet Pukinmäenkaaren itäpuolella. Maiseman arvojen säilyttämiseksi Pukinmäen rantapuiston VL-1-alueen etelä- ja pohjoisosiin on osoitettu puin ja pensain istutettavat alueen osat rantapuistoon rajautuvien uusien asuinkorttelien länsipuolille. Sinimetsän ja Närepuiston metsäiset alueet on merkitty virkistysalueiksi aluemerkinneillä VL-2, jonka mukaan alueiden puustoinen luonne tulee säilyttää. Museo pitää tärkeänä, että kaavaehdotuksessa pelto-, niitty- ja metsäalueet säilyvät nykyisenkaltaisesti virkistysaluekäytössä ja niiden maisemallisesti arvokkaita ominaispiirteitä vaalitaan.

Asemakaavassa on merkitty paikat kahdelle uudelle Vantaanjoen ylittävälle jalankulun ja pyöräilyn yhteydelle. Pohjoisempi Raparperisilta

Helsingin kaupunki

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
Kulttuuripalvelukokonaisuus
Kaupunginmuseo
Kulttuuriperintöyksikkö
Kulttuuriympäristöpäällikkö

Lausunto

5 (5)

2.5.2025

yhdistää joen länsipuolelta sillalle johtavan Raparperipellonpolun sekä uuden idän suunnasta tulevan Luokkaretkenpolun. Asemakaavan mahdollistama uusi kävelyn ja pyöräilyn silta on määrätty profiililtaan matalaksi niin, että se huomioi avoimen maiseman kulttuuriympäristön. Eteläisempi Kaarisilta sijoittuu kaava-alueen keskiosaan jatkaen joen länsipuolisen Pakilan rantatien linjaa yhdistäen sen joen itäpuoliseen kävelyn ja pyöräilyn verkostoon Kalle Weisteen kadun tasolla. Museon näkökulmasta sillat tulee toteuttaa harkiten ja maisemallisesti arvokas kulttuuriympäristö huomioiden. Siltojen suunnittelussa tulee huomioida näkymät jokilaaksoon, Tuomarinkylän kartanolle sekä Pakilan siirtola-puutarhan suuntaan.

Kaupunginmuseolla ei ole muuta huomautettavaa asemakaavaehdotuksesta.

Lisätiedot

Katariina Ruuska-Jauhijärvi, tutkija, puhelin: 09 310 36473
katariina.ruuska-jauhijarvi(a)hel.fi

Sari Saresto
kulttuuriympäristöpäällikkö